

Navnið borgar fyri føroyskum krimi

– Eg standi við einum beini í Danmark og einum í Føroyum, men í huganum eri eg í Føroyum rættiliga stóran part av tíðini, og tá ið eg skrivið bøkurnar hjá mær, er hugurin allatíðina í Føroyum. Ein av virknastu føroysku rithøvundunum í nýggjari tíð, Jógvan Isaksen, búsitandi í Danmark, hevur aftur givið bók út – eina krimi

MAGNUS DAM

Sjálvt um William Heinesen er hansara stóra fyrmynd, so er tað ikki júst skrivingsarhútturin hjá William, hann strembar eftir.

– Onkur vil kanska siga, at tað, eg skrivi, er eitt sindur lættisoppakent, men tað leggi eg lítið í. Eg skrivi krimisøgur, tí eg haldi tað vera stuttligt, og mær dámar tað.

Maðurin er Jógvan Isaksen. Ein av teim virknastu føroysku rithøvundunum í dag. Hann hevur skrivað og verið við í skringini av 20 bókum íalt, og sum hann sjálur sigur, so er hann alla tíðina í gongd við at skriva eitthvørt.

– Tað eru helst allir rithøvundar, sigur hann.

– Sjálvur arbeiði eg við einum 3-4 bókum í senn, og tað er ofta eitt sindur ørkyndi. Men eg havi so góðan hug til at skriva skaldsøgur, og eg má eisini skriva bókum um skaldskap, tí tað er ein partur av mínum arbeiði.

Tann 21. bók hjá Jógvan er ávegis, og júst í hesi vikuni gav hann eina nýggja bók út. Tað kemur helst ikki óvart á nóg, at bókini er ein krimisøga – ein summakrimi í nýggju pørtum við heitinum Á ólavsku.

Kári Mouritsen las í august og september bókina upp í útvarpinum, og sum allar aðrar Jógvan Isaksen-krimibøkur er hendan eisini fyllt við politiskum svikráðum við altjóða forgreiningum, einari hetju, ið dæmar væl tað váta slag, mordum, harðskapi og einum dámi av, at hendingarnar kundu fari fram í New York.

Hetta seinasta tí at hendingarnar í bókum Jógvans ofta eru so ógvísigar, at tær ongantíð kundu fari fram í Føroyum í veruleikanum.

Kennur seg aftur

Men hóast hetta megnar hann at geva bókunum ein so føroyskan dám, at vit øll kenna okkum aftur í teimum. Vit kenna stóðina, hann lýsir, lógirnar og siðirnar, hann milum linjurnar og gjøgnum høvuðspersónin ilskast inn á og enná nakrar av persónunum hann í bókunum bert hevur givið onnur nøvn enn tey veruliga hava.

Nei, hugflognum hevur

Hesin frýntligi „maðurin“ prýðir umslagið á nýggju bókini hjá Jógvan Isaksen. Hann er læntur úr einum amerikonskum Pulp-magasini frá 20' umum ella 30' umum, og fleiri tilíkar prýða síðurnar inni í bókini

ongantíð verið nakað í vegin við. Tað sá vit ikki minst í Blíð er summarnátt á Føroya landi, sum nú er umsett til fleiri mál, og tá ið hon kom út, bleiv lísir við eldhuga av bæði ungum sum eldri. Tí her var veruliga nakað nýtt, sum vit ikki vóru von við at síggja frá einum føroyskum rithøvund. Nevniliga ein krimisøga.

Órsøkin til, at Jógvan Isaksen so livandi fær samtvinnað tilíkar hendingar, sum tær í bókunum, inn í tað føroyska samfelagið, skal sjálvandi fyrst og fremst finnast í tí, at maðurin er føroyingur og kennur tað føroyska samfelagið, og hevur røktist í tí.

Men hugskotini til hesar lívligu og mangan drápu-ligu hendingar eru neyvan

íblástar av tí føroyska samfelagnum. Tað er í øllum førum ikki at vóna. Har skal órsøkin helst finnast í tí, at Jógvan Isaksen ikki býr í Føroyum, men niðri í Danmark. Og har fara tilíkar hendingar, sum tær í bókunum hjá Jógvan, veruliga fram.

Undirvisur í føroyskum

Jógvan starvast á universitetinum í Keypmannahavn, har hann undirvisur í føroyskum máli og skaldskapi. – Tað er eitt ógvuliga væl dámt fak. Flokkarnir, ið ganga til undirvising har, eru fullsettir alla tíðina, og tað er eitt hitt best dæmda fak í tí instituttinum, eg starvast á. Nordisk filologisk institut, sigur Jógvan.

– Eg standi sostatt við tí

eina beininum í Føroyum og hinum í Danmark. Í mínum egna hendi eri eg í Føroyum ein stóran part av tíðini, og tá ið eg skrivi bøkurnar allatíðina.

Tað er kanska eitt sindur torført at fylgja við øllum, sum hendir í Føroyum, tá ið ein býr í Danmark, men eg tosið í telefon við Føroyar fleiri ferðir um dagin. Tað hevur so við sær, at eg havi størstu telefonrokningina á instituttinum. Starvsfelagarnir stinga meg onkuntíð við tí, men ábreiðslur havi eg ongantíð fingið, sigur hann.

Jógvan er eisini ofta í Føroyum, og tá ger hann sær nógvar eygleiðingar, sum hann nýtir aftur í bókunum. Eitt annað, sum eisini hjálpi honum í skringini er, at hann, meðan hann er í Føroyum, tekur eina rúgvu av myndum av øllum mögulegum.

– Tað er týðningarmikið, at eg til dømis veit, hvør bygningur er rivin niður, útbýgdur ella brendur, og at eg veit, hvør handil nú er fluttur ella stongdur til tess at kunna lýsa stóðina í bókunum best møgulegum.

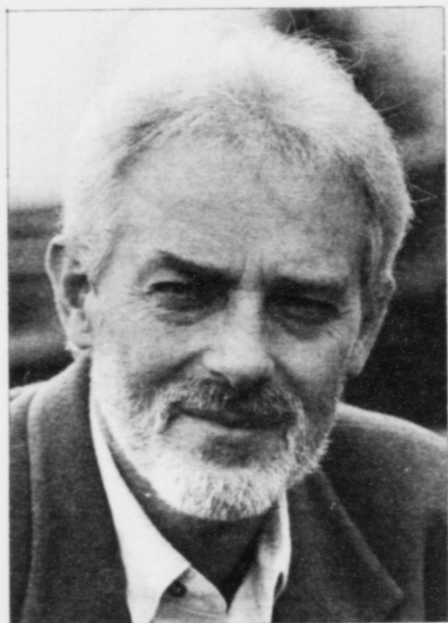
– Tað er tó eitt, sum viðhvørt svíkur, av tí at eg búgvi í Danmark. Tað eru so vorðin lítul ting, sum til dømis hvat eitt pund av hakkikjøti nú kostar í Føroyum. Men tá kann eg sjálvandi bara ringja til Føroya og spyrja, leggur hann afturat.

Tintin og Jógvan

Ein orsök til livliga hugflog Jógvans er, at hann lesur nógvar krimisøgur, sum sjálvandi geva íblástur. Ikki minst maðurin aftanfyrir kenda ráa amerikanska dektektivin Philip Marlowe, Raymond Chandler, verður dúgliga lísir av Jógvan. Og harumfamt lesur hann á hvørjum ári alla Tintin-tekniróðina av nýggjum.

Men Jógvan hevur eisini annað og meira upp á hjarta enn at undirhalda fólk við krimisøgum fyltar við harðskapi. Hann hevur sum áður nevnt skrivað og verið við í skringini av íalt 21 bókum.

Fleiri av hesum bókum eigur Jógvan bert ein part í, tí tær eru skrivaðar av fleiri rithøvundum. Tað eru til dømis fleiri av bókunum, sum eru útkomnar seinastu

Jógvan Isaksen er við teimum 20 bókunum, hann hevur skrivað ella verið við í skringini av ein av virknastu føroysku rithøvundunum í dag

árinum um føroysk listarfólk, har ymiskir rithøvundar hava fingið til uppgávu ella hava bjóðað sær til at skriva eitt brot í part.

Skrivar um skaldskap

Men ein stórir partur av skaldskapinum hjá Jógvan viðger føroyskan skaldskap og føroyskar rithøvundar. Hann hevur skrivað fleiri bókum og essays, har hann greinar føroyskan skaldskap, og lýsir hvat liggur aftanfyrir og hvat meinast við nógva av tí, sum William Heinesen, Chr. Matras, Heðin Brú, Jørgen Frants og aðrir mætir høvundar hava skrivað.

William Heinesen

Í fyrstuni av hesi greininum nevndu vit, William Heinesen sum ein av fyrmyndum Jógvans, og tá ið prátið kemur inn á William, hevur Jógvan ilt við at goyma sína virðing fyri og hugtíknir av manninum.

– William var jú „fenomenalur“. Hann var í einum heilt serligum klassa fyri seg sjálvan, og tað er ikki lögdið at hansara bókum eru so væl umtóktar kring allan heim, sigur Jógvan.

– Yvirhøvur haldi eg slettis ikki, føroyingar eru greiðir yvir, hvussu væl dæmdur William og aðrir føroyskir rithøvundar eru her í Danmark. Serliga William og eisini Jørgen Frants við Barbaru. Tað er ein ógilegur áhugi fyri hesum monnum her niðri, sigur hann.

Jógvan tosar skjótt, tá ið hann tosar, og tá ið tosið snýr seg um William, tosar hann enn skjóttari og greiður millum annað frá, at William einaferð var innstillaður til bókmentavirðisløn Nobels, men bað um at verða strikaður av listanum yvir tey innstillaðu.

– Eg haldi William var eitt sindur sperdur av at skriva á danskum. Hann føldi, at hann sveik eitt sindur, tí hann ikki skrivaði á føroyskum, og tað var helst tí, hann bað um at verða strikaður av listanum yvir tey innstillaðu.

Hansara styrki

– Men vit mugu hava í huga, at júst tað, at William skrivaði á danskum, var hansara styrki. Men hann skrivaði heldur ikki vanligt danskt. Hann gjørdi sær nýggi orð, sum øll tó vistu hvat merktu. Hetta stavaði frá barnaárunum, tá ið hann spældi við javnaldrarnir. Heima hjá Williami tosaðu tey jú bara danskt, og hann hevði tí ikki tey føroysku orðini fyri nógva ting, sum javnaldrarnir høvdu orð fyri. Tí var hann kroystur at finna sær onnur orð, ið vóru av serligum slag. Dansk orð, men allikavæl ikki, sigur Jógvan, áðrenn vit runda prátið um William av.

Jógvan og Danmark

Jógvan Isaksen er glaður fyri at búgva í Danmark.

– Tú hoyrir so nógva um hetta og hatta, men eg má siga fyri mnt viðkomandi, at eg ikki havi upplivað nakað negativt frá dønnum, meðan kreppan hevur verið í Føroyum.

– Yvirhøvur haldi eg, tað er gott at vera føroyingur í Danmark. Og allir teir føroyingarnir, sum eru fluttir niður, hava eisini fingið arbeiði. Tað sigur eitt ella annað um føroyingar. Eg veit ikki rættiliga hvat, men tað sigur okkurt, leggur hann afturat, áðrenn vit takka fyri prátið og siga farvel.

Føroyski krimirithøvundurin skal út at finna nýggjar spenningsøgur at borðreiða fyri føroyingum við